

پیکهاتهی رستهی بکهر نادیار له شیوه زاری کهله کچیدا

ماهر عیسی حجی^{1*} و سانیا جبار عبوزمید²

¹ پشکا زمانئ کوردی، فهکۆلتییا زانستین مروّقایه تی، زانکویا زاخۆ، ههریما کوردستانی- عیراق.

² پشکا زمانئ کوردی، فهکۆلتییا زانستین مروّقایه تی، زانکویا زاخۆ، ههریما کوردستانی- عیراق.

تاریخ الاستلام: 2023/02 تاریخ القبول: 2023/04 تاریخ النشر: 2023/09 <https://doi.org/10.26436/hjuoz.2023.11.3.1186>

پوخته:

ئهم لیکۆلینهوهی ژیر ناویشانی (پیکهاتهی رستهی بکهر نادیار له شیوه زاری کهله کچیدا) یه، لهم لیکۆلینهوه دا همولدراوه به شیوهیهکی گشتی پیکهاتهی رستهی بکهر نادیار شیوه زاری کهله کچی دیار بکرت، ههروهها ئاماژه به تایبتهمندییه سینتاکسییهکانی ئهم پیکهاتهیه دمکرت و شروقه دمکرت. له ههموو زمانیکدا بکهر پیکهاتهیهکی سههمکیه له رستهدا، پێویسته بکهر بۆ ئهجامدان یان روودانی کار له رستهدا ههیهت، جا بکهر کهسهیک بیت یان شتییک بیت، کهواته بکهر له پیناو تهواوکردنی رستهیه له رووی سینتاکسیی و واتایهوه، بهلام ههندیک جار بکهر له رستهدا وون دمکرت، بهم حالهته دهوتریت (بکهر نادیار). گرنگی ئهم لیکۆلینهوهیه لهوهدایه؛ بۆ یهکهمجاره ئاماژه به پیکهاتهی رستهی بکهر نادیار شیوه زاری کهله کچی دمکرت و شیوه و جور و یاسا و تایبتهمندییهکانی پیکهاتهی رستهی بکهر نادیار لهم شیوهزاده دیارکراوه و له یهکجیاکراونهتهوه. ئهم لیکۆلینهوهیه به پێی ریبازی و هسفی شیکاری ئهجامدراوه، بابهتهکه و هسفاکراوه و شیوه و جورهکانی پیکهاتهی بکهر نادیار به پێی ریزه و ناف و رووکارهکانی کاری رسته شیکراوتهوه. گرنگترین پرسیارهکانی ئهم لیکۆلینهوهیه، تایبتهمندییه سینتاکسییهکانی پیکهاتهی رستهی بکهر نادیار شیوه زاری کهله کچی چیه؟ ئایا پیکهاتهی بکهر نادیار به ریگای سینتاکسیی یان مورفۆلۆجی دروستهکرتیت؟ یان به ههردوو ریگا؟ لیکۆلینهوه له سهه زمانئ کوردی، زاری گۆران، شیوه زاری کهله کچی کراوه، داتاگان له زمانئ ناخاوتنی روژانهی خهلهکی ئهم شیوهزاده وهرگیراوه. له کۆتاییدا گرنگترین ئهو ئهجامه پێیگهیشتهوینه، که لهم شیوهزاده پیکهاتهی رستهی بکهر نادیار به ههردوو ریگا بهههدههین.

پهقیقین سههرهکی: پیکهاتهی بکهر نادیار، تایبتهمندییهکانی سینتاکسیی، بکهر نادیار، مورفۆلۆجی، بکهر نادیار، سینتاکسیی، شیوه زاری کهله کچی.

پیشهکی

1- ناویشانی لیکۆلینهوه:

لیکۆلینهوه له ژیر ناویشانی (پیکهاتهی رستهی بکهر نادیار له شیوه زاری کهله کچیدا)، پیکهاتهی رستهی بکهر نادیار ئهم شیوهزاده به شیوهیهکی گشتی دیارکراوه و دهستنیشاندراوه، پیکهاتهی نادیار و تایبتهمندییه سینتاکسییهکانیان شروقه کراوه.

2-1- گرنگی لیکۆلینهوه:

ئهم لیکۆلینهوه ههولیکه نوویه بۆ دهستنیشاندردن و شیکردنهوهی پیکهاتهی رستهی بکهر نادیار شیوه زاری کهله کچی، که تا ئیستا هیچ لیکۆلینهوهیهکی زانستی لهسههه نهکراوه. گرنگی ئهم لیکۆلینهوهیه لهوهدایه؛ له چوارچێوهی خستهدا یاساکان و نمونهکانی پیکهاتهی بکهر نادیار ریکخراون و دواتر ئهجامی ههه خستهیهک و تیبیبیهکان له ژیر خستهکاندا دیارکراوه.

3-1- نارمانجی لیکۆلینهوه:

یهکیک له ئارمانجه سههمکیهکانی ئهم لیکۆلینهوه دیارکردنی پیکهاتهی رستهی بکهر نادیار لهم شیوهزاده که به دوو ریگا (مورفۆلۆجی، سینتاکسیی) بهههدههینرن.

4-1- پرسیارهکانی لیکۆلینهوه:

گرنگترین پرسیارهکان ئهمانهن:

1- تایبتهمندی نادیار له شیوه زاری کهله کچیدا چیه؟

2- پیکهاتهی رستهی بکهر نادیار شیوه زاری کهله کچی چۆن دروستیوه؟

3- ئهرئ بکهر نادیار له شیوهزاده چهند شیوهیه ههیه؟

4- ئهرئ پیکهاتهی رستهی بکهر نادیار به ریگای سینتاکسیی یان مورفۆلۆجی دروستهکرتیت؟ یان به ههردوو ریگا؟

5-1- سنووری لیکۆلینهوه:

ئهم لیکۆلینهوهیه، لیکۆلینهوهیهکی سینتاکسییه، له سنووری رستهدا ئهجامدراوه.

6-1- ریبازی لیکۆلینهوه:

ئهم لیکۆلینهوهیه به پێی ریبازی و هسفی - شیکاری شیوه زارمهکه و هسفاکراوه و کههستهکان شیکراوتهوه.

۱-۷- کەرەستە ی لیکۆلینەوہ:

لیکۆلینەوہ لەسەر زمانێ کوردی زاری گۆران، شیوەزاری کەلەکچی کراوہ، داتا زمانییەکان لە ناخاوتنی رۆژانە ی خەلکی شیوەزاری کەلەکچی وەرگیراوە.

۱-۸- ناوەرۆکی لیکۆلینەوہ:

لیکۆلینەوہ جگە لە پێشەکی و ئەنجام، لە دوو تەوہری سەرەکی پێکھاتووە، لە تەوہری یەکەمدا باسی چەمک و پێناسە و ھۆکارەکانی لادانی لە رستە ی بکەرنا دیار و شیوەزاری کەلەکچی کراوہ. لە تەوہری دووھەمدا پێکھاتە ی رستە ی بکەرنا دیار لە شیوەزاری کەلەکچیدا ئاماژە ی پیکراوہ و دواتر رینگاکانی بەرھەمھێنایی پێکھاتە ی رستە ی بکەرنا دیاری مۆرفۆلۆجی و سینتاکسی لەم شیوەزارەدا بە نمونە و شیکراوہتەوہ و یاساکانی دەستنیشانکراون. لە کۆتایدا ئەنجام و پەراویز و لیستی سەرچاوە و لیستی زاراوہ و کورتکراوہ و ھێماکان، ھەر وەھا پوختە ی لیکۆلینەوہ بە زمانی عەرەبی و ئینگلیزی دیارکراوہ.

2- چەمک و پێناسە ی بکەرنا دیار

1-2- چەمکی بکەرنا دیار:

ھەر وەکو ئاشکرایە لە ھەموو زمانیکدا بکەر پێکھێنکی سەرەکییە لە رستەدا، بۆیە بۆ ئەنجامدانی یان روودانی ھەر کاریک پێویستمان بە بکەرێکە، جا بکەر کەسێک بێت یان شتێک بێت، بۆ تەواوکردنی رستە لە رووی واتایی و سینتاکسیییە، پێویستە بکەر لە رستەدا بوونی ھەبێت، بەلام ھەندیک جار بکەر لە رستەدا دەرناکەوێت یان ناخاوتتکەر بکەر لە رستەدا بەکاری ناھێنێت، بەم حالەتە دەوترێت (بکەرنا دیار)، (ئەم دیاردەیش بوونیکێ ھاوبەشی نیوان زمانەکانە و ھەریەک لە زمانە سروشتییەکان وەکو زمانی یەکەمی قسەپێکەرائی یاساگەلنکی تایبەت بە زمانەکیان پەیرمۆدەکن)) (ابوبکر عمر قادر، 2016: 14) (بکەر بزردەکرێت، واتە پالاوگە ی مێشک لەبەر ھەندئ ھۆی تایبەت وەکو: ترس و لێبڕسینەوہ و یا خۆشەویستی خۆبەدوورگرتن لە کیشە دەیسرێتەوہ) (عەبدولواھید موشیردزی، 2013: 68)، ھەر وەھا مەبەست لە بکەرنا دیار کەمکردنەوہ ی ئەرکی بکەرە لە رستەدا (Nurenzia Yannuar, 2014: 1402)، یانیش کاتیک بکەر لە رستەدا لادەدرێت و بەرکار (1) شوینی بکەر دەگرێتەوہ، چونکە وای بۆ دەچێت، ھێچ کاریک بێ بکەر نابێت، بۆیە بەرکار شوینی بکەر دەگرێتەوہ (محمد بن عبداللہ بن العباس ابن الوراق، 1999: 277)، لە پیکھاتە ی بکەرنا دیاردا ئەم بەرکارە دەبێتە بکەرێ ریزمانی چونکە وەکو پێویستیەکی ریزمانی لە رستەدا رۆلی بکەر دەگیرێت.

بکەرنا دیار یەکێکە لە تایبەتمەندییە سینتاکسیەکانی زمان، زۆربە ی زمانەوانەکان باسی بکەرنا دیاریان کردووە، (ستیج برگ) بۆ پێناسە کردنی بکەرنا دیار زیاتر جەخت لەسەر کاری رستە دەکات و لەم باوەرەدا، کە رستە ی بکەرنا دیار و بکەرنا دیار پێویستە لە چوارچێوہ ی کاری تێبەر و تێنەپەردا پێناسە بکەین، ئاماژە بەو ھەش دەکات کە کاری تێبەر دوو شیوہ ی ھەیە، فۆرمی بکەرنا دیار و فۆرمی بکەرنا دیار، فۆرمی بکەرنا دیار ئەو فۆرمیە کە سەرەرای بکەر و کار پێویستە گریبەکی ناوی وەکو بەرکار لەگەلی بەکاربێت، لەم فۆرمە، فۆرمی بکەرنا دیار دروست دەکرێت، پاشان ئاماژە بەو ھەش

دەکات، کە لە فۆرمی بکەرنا دیاردا دوو یەکە ی ریزمانی لەگەل یەکتەر دەگۆردرێنەوہ، بکەری کاری بکەرنا دیار لە رستە ی بکەرنا دیاردا لە ئەرکی بەرکاری نراستەو خۆدا دەر دەکەوێت و بەرکاری کاری بکەرنا دیار لە ئەرکی بکەری رستە ی بکەرنا دیاردا دەر دەکەوێت (سلیمان نیسماعیل رەجەب، عەبدولواھەب خالد موسا 2016: 206). ھەر وەھا بەو ھەش پێناسە دەکرێت (بیربیبیە لە دەر ھاوێشتنی بکەر و سپاردنی ئەرک بە بەرکار، لەگەل ئەو ھەشدا بەرکار ھەمان ئەرک و چەمکی خۆی دەپارێزێت) (ئەو رەحمانی حاجی مارف، 2000: 323). دەتوانین بڵین بکەرنا دیار ئەو رستە یە کە بکەر تێیدا نەھاوێت و ئاماژە ی پێنەکراوہ (حاتم محمد محمد مصطفی 2020: 211).

بۆ نمونە:

1. من کۆترەکانم دزی. (من ئەوان کۆتران دزین) (2).
- بکەرنا دیار
2. ئەمن/ من شەباکم شکاند. (من پەنجەرە شکاند). بکەرنا دیار
3. ئەتو/ تو دەرگەت کلێلدا. (تە دەرگەھ کلێلدا). بکەرنا دیار
- ھەر وەکوو دیارە رستەکانی (1،2،3) رستە ی بکەرنا دیارن، بەلام کاتیک دەیانگۆرین بۆ بکەرنا دیار بەم شیوہیە دەبێت:
4. کۆترەکان دزیا. (کۆتر ھاوتە دزین).
5. شەباک شکاندیا. (پەنجەرە ھاتە شکاندن).
6. دەرگە کلێل دریا. (دەرگەھ ھاتە کلێلدا).
- ئەگەر لەم رستەکانی (4،5،6) بروانین، دەبینین، بکەری رستەکان (من، ئەمن، ئەتو) بزراون، لە رستە ی (4) یەمدا نازانرێت کێ کۆترەکانی دزیوہ، لە رستە ی (5) ھەمدا ئاشکرانییە، کێ پەنجەرە ی شکاندوہ، لە رستە ی (6) ھەمیشدا بەھەمان شیوہ بکەری رستەکە لادراوہ، بەمانە دەوترێت بکەرنا دیار.

2-3- ھۆکارەکانی لادانی بکەر لە رستە ی بکەرنا دیار:

بکەر بە پێکھێنکی سەرەکی لە رستەدا دادەنرێت، بەلام زۆرجار لە رستەدا لادەدرێت، ئەمەش بۆ کۆمەلێک ھۆکار دەگەرێتەوہ، ھەول دەدەین بەکورتی ئاماژە یان پێکەین:

1. ترس: زۆرجار ناخاوتتکەر لە پێناو شاردنەوہ و ناوہینانی بکەری کارمەکە لە ترسی ئاشکرا بوونی بکەری کارمەکە، بۆ خۆپاراستن و خۆبەدوورگرتن لە کیشەکان، بکەری کارمەکە لە رستەدا لادەدات. چونکە ناخاوتتکەر دەترسێت لەلایەن بکەری کارمەکە دوایی نازاری پێگەینرێت، یان لەوانە یە لەمە بترسێت لە لایەن خەلکەوہ نازاری بکەری کارمەکە دەن. (نەریمان عەبدوللا خۆشناو، 2016: 122)
7. خانگ رووخاندیا. (خانی ھاتە ھەرفاندن).
8. پێالە شکاندیا. (پێالە ھاتە شکاندن).

لە رستە ی (7) ھەمدا ئاماژە بە رووخاندنی خانوویەک کراوہ، لەوانە یە ناخاوتتکەر لە ترسی دروستبوون و خۆپاراستن لە بکەری کارمەکە باسی ئەنجامدەرەکە ناکات، بەلکو تەنھا رووداو مە دەکرێت.

لە رستە ی (8) ھەمدا ئەگەر ناخاوتتکەر بکەری کارمەکە ئاشکرا بکات، لەوانە یە نازار بە بکەری کارمەکە بگەینرێت.

2. شکۆمەندکردن و بە پیرۆزکردنی کارمەکە: لە پێناو ریزگرتن و گەورەکردنی کارمەکە ناخاوتتکەر ھەندیکجار ئاماژە بە بکەری کارمەکە ناکات، چونکە خۆی لە خۆیدا کردنی

- کارمه گرنه، جا کارمه چون کرانیت و کهی کرانیت گرنه نییه.
9. دزه که گرتریا. (نمو دز هاته گرتن).
 10. شارع قیربکر دریابه. (شارع هاتبايه قیرکرن).
- نهم گره سهری رستهی (9) هم بکهین دمیین کاری (گرتریا) له چونیتهی گرتن و کاتی گرتن، گرنه گرتن، بویه ناخواتنکه جهخت له گرتن دزه که دهکاتهوه. بههمان شیوه له رستهی (10) همدا کردنی کاردنی کارمه له بکهمر که گرنه گرتن.
3. نهمانین: ناخواتنکه نازانیت یان له بیرری کردوه، کی بکهمری کارمه کهی و کی کارمه کهی نهجامداه و تنها رووداوه کهی گوئی لیبوه یان له بیرری ماه، بویه ناچاره له شیوهی بکهمر نادیاردا ناماژهی پیکاکت (أبو البقاء عبدالله بن الحسین بن عبدالله العکبری، 1995: 157).
 11. توپه که لیبسنه دریا. (تپه ژئ هاته ستاندن).
 12. پاره خرۆکریا. (پاره هاته کۆمکرن).
 4. پیوستنه بوون: رووداویکه یان باسکه ناخواتنکه دیوروزینیت، پیوستی پی نییه، گرنه ناوی بکهمری کارمه بهنیت یان له پینا کورتکردنهوهی باسکه ناماژه به بکهمری رسته که ناکات، همدیک جاریش بو خو پاراسته له دووبار مبونوه و زیاده روویکردن له دووبار مکردنهوهی ناوی بکهمر (عمر بن علی المقوشی، 2022: 551)، ههروهه زورجار له رسته ناماژه به بکهمر ناکریت، چونکه بکهمر خوی ناسراوه، له پینا کورتکردنهوهی باس ناکریت (صلاح بن عبدالله بوجلیع، 2019: 72).
 5. جهختکردنهوه: لهوانیه زورجار بو جهختکردنهوه لهسهر کارمه، ناخواتنکه رووداوه که به شیوهی بکهمر نادیار دهمبریت (Mark Lester, Larry Beason, 2022: 1405)، کهواته بو جهختکردن و نیشکخستنهسهر کارمه، بکهمر لادهبریت، بههمان شیوه بکهمر دیار بهکارده هینریت کاتیک دهمانویت رۆلی بکهمری کارمه دیار بکهمرین.
 6. ((هندک جار ان ژئ بکهمری رستهی یان ژئ نمو کهسی ب کاری رستهی رادبیت، پیومندیا ب کومهکا کهسین کومهلگه هیه هیه، واته تنی ب یهک کهسه گریدای نینه ژیر فنی چندی گلهک جار ان رسته ب شیوی بکهمر نادیار دهمرکه قیت)) (سلیمان نیسماعیل رهجهب، عبیدولوه هاب خالد موسا، 2016: 209).
 13. مേശوعه که خلاسکریا. (پروژه هاته تهماکرن).
 14. مزگهفت ناواکریا. (مزگهفت هاته نافاکرن).

2-4- شیهه زاری کهلهکچی:

نهم شیوه زاره لقیکه له زاری گوران، هه چهنده تا رادیهک سه به خویی خوی و مهرگرتوه له رووی سینتاکسیبهوه، چونکه سهدان ساله له شوینی سهه کی خویانهوه کز چیان کردوه له سنوری پاریزگای دهوکدا نیشته جیبونه، زوربهی خهلی ناحیهی کهلهکچی و دهوروبهری گوران، که سه به زاری گوران، واتا نیشته جیبی نهم ناوچانه خهلی رهسهنی ناوچه که نین، بهلام له بهر همدیک هۆکار و هۆ (ناسه مقامگیری ناوچه که بیان، روودانی سه، مهز هه بکهمری... هند) همدیکیان له خانقین و کهلار و گهر میان و همدیکیشیان له باکووری کوردستانهوه هاتونه و روویان لهم ناوچه نارامه سوننه نشینه کردوه، له دوی (1800ز) له بناری چیا یه مقلوب نیشته جیبونه، بیگومان له یهک کاتدا نه هاتون، پهتا پهتا

روویان له بناری مقلوب کردوه، نهم ناوچهیه تا سالانی (1970ز) نارامی و سهقامگیری به خویهوه بینهوه، دواتر له سهههاتی مانگی سههتی (1970) له لایهن رژی می به سههوه له گوندهکانی خویان و دهر نران له شوینیان سههه نیشته جیکران و له کومهلگایه کی زوره ملیدا نیشته جیکران. (محمود رشید، 2022: بی. ل).

کهلهکچی له کومهلیک سههیرت پیکدیت، نهوانیش نومهری که له گوندهکانی (مویسهکان، بهرازی گهروه، بهرازی بوچهکه، بابا، نیچهی، گلشین) هوه گواستراونهتهوه، ههروهه داودیبهکانیش لهم گوندانهوه (تاق، هنجیرۆک، گرهفگیر)، رۆژبیا نییهکانیش له گوندهکانی (خاتیناوه، چههرمش، زیلکان، کانی ساردک)، دهر بازیش و مکو لقیکه له سههیرتهی گیز له گوندی (مههمرشان) ن و ههندکیکیان بهسهه (ناقهلی، قایماوه، گلشین) دابه سههونه، گیزیش به گشتی بهسهه گوندهکانی (قایماوه، گهرمک)، ههروهه سههیرت به (کهلهکچیانی خوار) ش (بههین) واتا (بابا نییهکان) ن، (کهلهکچیانی سههروه) ش تیکهلهه له سههیرتهی (گیز و باجهلانی)، ههروهه که مینهی تریش و هکو (خدری) که نهسلان (ههرکی) ن و ههروهه (مزیری) و (زیاری) و (سورچی) ش له کهلهکچی نیشته جین، بهلام شیوازی ناخواتنیکان گوراوه و به شیوه زاری کهلهکچی سههه کهمن. کهواته دوی سالی (1970ز) زیاتر تیکهلهیه کیبونه پهیومندیهکان زیاتر و بهردوهامترن، نهههش وایکردوه زمانی ناخواتنی رۆژانه یان زیاتر لهیهکتر نیزیک بینهوه و پهکرتوتوت بیت، رهنهگه بتوانریت بوتریت نهم شیوه زاره تیکهلهیه که له شیوه ناخواتنی سههیرتهکانی (نومهری و داودی، گیز، رۆژبیا، دهر بازی... هند) به پی نییه بیرونی کات، شیوه زاری ناخواتنی کهلهکچی و هکو شیوه زاری یهکرتوتوی ناوچه که بهر هه مهاتوه، که نیستا زوربهی خهلی ناوچه که سههی پی دهکمن (ههمان ژیدهر، بی. ل).

سههیرت به ناوی (کهلهکچی) دهمتریت له (کهلهک) هوه هاتوه به واتای (بهلم) و (چی) که (چی) و هکو پاشگریکه بو کهسانهی نهم نیسه دهکمن. واته نمو کهسهی نیسه بهلم دهکات بویه شوینه که به (کهلهکچی) ناسراوه (ههمان ژیدهر، بی. ل). له رووی کارگیری به سهه به قزای شیخان، له بهرواری 2014/3/9 کراوه به ناحیه، ههروهه له رووی جوگرافیاوه له لای باشوور و باشووری رۆژانهوه پاریزگی موسله، له لای باکووری رۆژانهوه پاریزگی دهوکه، قزای بهردهرمش دهکویته رۆژ ههلات و باشووری رۆژ ههلاتیهوه، ههروهه چیا یه مقلوب له لای باشووریهوه، قزای شیخانیش دهکویته باکووری رۆژانهوه (خالد یوسف صلاح الدین، 2023، بی. ل)

3- پیکهاتهی رستهی بکهمر نادیار له شیوه زاری کهلهکچیدا:

به شیوهیهکی گشتی بو دروستکردنی پیکهاتهی رستهی بکهمر نادیار پیوستمان به هه بوونی کاری تیپه هیه، که جگه له بکهمر، بهرکاریش و هکو پیکهین بو خوی ههله مژیریت، که نهجامدانی نهم کاره دهکویته سهه بهرکار، کهواته بو دروستکردنی رستهی بکهمر نادیار پیوستمان به هه بوونی کاری تیپه و بهرکار دهبیت، بهلام مهرج نییه هه موو رستهیهکی بکهمر دیار:

15. من نهم دیت. (من نمو دیت). رستهی بکهمر دیار بکهمر بهرکار کار

تییپر بکمرنادیاریک له بهرامبهریدا بهرهمناهیئریت، بههمان شیوهش ناتوانرئ بکهریته بهلگهیهکی رهها که بهرامبهر همموو کاریکی بکهردیار، کاریکی بکمرنادیاری نییه. لهم لیکۆلینهوهیهدا بۆ دورسکردن و شروقهکردنی پیکهاتهی رستهی بکمرنادیاری له شیوهزاری کهلهکچی رهچاوی جۆری کاری تیپر و بهرکار بۆ دورسکردنی رستهی بکمرنادیاری کراوه، همولدراوه ئه بکمردیاریه ئاماژهی پی بکهریت که له بهرامبهریدا رستهیهکی بکهردیاری ههیه.

یهکیک له تاییهتمهندییه جیاوازمکانی سینتاکسی شیوهزاری کهلهکچی که پیویسته ئاماژهی پیبکهریت، ئهوهیه پیکهاتهی رستهی بکمرنادیاری چون دروست دهبییت؟ نایا ئه پیکهاتهیه له ریگای سینتاکسییهوه یان مۆرفۆلۆجیهیهوه بهرهمدییت؟ یانیش به ههر دوو شیوه بهرهمدییت؟

پیکهاتهی رستهی بکمرنادیاری لهم شیوهزاری هدا تاییهتمهندی خۆی ههیه، له دیالیکت و شیوهزارمکانیتری زمانی کوردی جودادهکات، ئهوهیه که پیکهاتهی رستهی بکمرنادیاری ههم به ریگای سینتاکسی دروستهکهریت، ئهههش رهنگه بۆ ئهوه بگهریتهوه، که عهشیرهتی ئومهری له باکووری کوردستانهوه هاتوون و عهشیرهتهکانی تر زۆربهیان گهرمیان و ئهوه ناوچانهوه هاتوون، لهوانهشی بۆ ئهوه بگهریتهوه شیوهزاری کهلهکچی وهک ناحیهیهک سهر به پاریزگی دهۆکه که سهر به کرمانجی سهروون، بهلام به تیپر بوونی سهدان سال هۆکاریکه که ئهوه جیاوازیه تیکهل بهیهک بییت و ههر دوو شیوهی مۆرفۆلۆجی و سینتاکسی بهکاربهیئریت، لهم بنهدهدا ئاماژه به ههر دوو ریگای دروستکردنی رستهی بکمرنادیاری دهکهرین:

3-1- پیکهاتهی رستهی بکمرنادیاری به ریگای مۆرفۆلۆجی:

بۆ پیکهاتهی ئهوه رسته بکمرنادیاریه که به ریگای مۆرفۆلۆجی بهرهمدین، مۆرفیمیکی تاییهت بۆ نادیااری (ر) ههیه، ئهوه مۆرفیمه له دواي ئهوهی که چهندین گۆرانکاری به سهر کاری رستهی بکمردیاری دا دیت، لهگهلی دیت، بۆیه لیرهدا ئاماژه بهه ههنگاوانه دهکهرین، که پیکهاتهی رستهی بکمرنادیاری به ریگای مۆرفۆلۆجی دروست دهبییت:

1. بکهر و مۆرفیمی ریکهوتن (که بۆ بکهرهکه دهگهریتهوه) له رستهی بکهردیاری لادهدریت.
2. بهرکار شوینی بکهری رستهی بکهردیاری دهگهریتهوه، دهبیته بکهری ریزمانی.
3. ئهگهر کاری رستهی بکهردیاری رابردوویت بهم شیوهیه دروست دهبییت:
- قهدی کاری رستهی بکهردیاری وهردهگهریت، مۆرفیمی نادیااری (ر) لهسهر رهگ زیاد دهکهریت و پاشان مۆرفیمی رابردووی تافی نادیااری (یا) دیت.
23. کۆترمهکان دز+ریان
- قهدی کار(دز)+ مۆرفیمی نادیااری (ر)+ مۆرفیمی تافی نادیااری (یا)+ مۆرفیمی ریکهوتن (ن).
23. دیوارمهکان خستریان
- قهدی کار(خست)+ مۆرفیمی نادیااری (ر)+ مۆرفیمی تافی نادیااری (یا)+ مۆرفیمی ریکهوتن (ن)
4. ئهگهر کار رستهی بکهردیاری رانهبردوویت، بهم شیوهیه کاری رستهی بکهر نادیااری دروستهکهریت:
5. کۆترمهکان دهذرین

16. ئهوه دیتریا. (ئهوه هاته دیتن). رستهی بکمرنادیاری بهلام دهبییت ئاماژه بهه خاله گهرنگانهش بکهرین، بهکهم خال ئهوهیه که ههموو کاریکی تیپر ناتوانریت رستهی بکمرنادیاری لئ دروستبکهریت، چونکه له بهرامبهر ههر رستهیهکی تیپهری بکهردیاری، رستهیهکی تیپهری بکمرنادیاری نییه:

17. شیروان لیدانی خوارد. (شیروانی قوتان خوار).

18. لیدان خواردیا. * (لیدان هاته خوارن).

له رستهی (17) دا ههموو پیکهینهکانی رستهی بکهردیاری (بکهر، بهرکار، کار) له رستهدا ههیه، بهلام ناتوانریت بکهریته بکمرنادیاری، چونکه کاری (خواردن) لیره به واتای کاری (خواردن) نههاتوه، بهلکو به واتای (نازارینگهاندن) هاتوه، بۆیه کاتی دهکهریته بکمرنادیاری له رووی واتاییهوه واتای رستهکه تیکدهچیت، ههر وهک له رستهی (18) ئاماژهمان پیداه.

19. ئهوه چوار تروه مپیل ههیه. (ئهوهی چوار ترو مپیل ههوه). به ههمان شیوه رستهی (19) ناتوانریت بکهریته بکمر نادیااری چونکه (ئهوه رسته دهنه بکمرنادیاری بین بکهرهکی کارتیکی و بهرکارهکی کارتیکی ههبییت د ئهقان رستاندا بکهر و بهرکاری ئهف ئهکره نینه، یانزی دشین بیژین بکهر نهدیاری، ژ ئهوان کاران چیدبییت بین دهلالهتی ژ کریارهکی دکهن نهکو وهسفا حالهتهکی دکهن، ئهقان رستان وهسفرکنا حالهتهکی دیاردکهن، نهک ئهناجمانا کریارهکی کو بکهر پیزاببییت) (سلیمان ئیسماعیل رهجهب، 2015: 77).

کهواته دهکهریت بوتریت (دیاری و نادیااری دوو تهکنیکی جیاوازی بۆ دهبرینی بیر و له یهکترهوه وهرناگرین، مهبهستیش له بهکارهینانی نادیااری دوورخستنهوه و لابریدن و لهکارخستنی کارایه) (فهرمیدون عبودول بهرزنجی، 2018: 65).

خالی دووه ههوهوونی جۆری بهرکاره، که ئهوهیش کاریگهری لهسهر دروستکردنی پیکهاتهی رستهی بکمرنادیاری ههیه، چونکی ههموو جۆره بهرکاریک ریگا به دروستکردنی ئهوه پیکهاتهیه نادهن، ب تاییهت ئهگهر ئهوه گرییهی ناوی که ئهوهی بهرکار دهبییت، له جۆری ئهنافۆر (جیناوی خۆی، جیناوی هاویهش) بییت (سانیا جبار عبوزمید، 2019: 277):

20. ئهوه خۆی رانهگرت.
21. ئیبه یهکوترمان کوشت.
22. ئهوان سههریهکیان شکاند.

له رستهی (19) دا بهرکار له جۆری ئهنافۆره (جیناوی خۆی)، ئه گهر ئهوه جۆره بهرکاره له پیکهاتهی رستهی بکهردیاری دا هات، ئهوه رستهیه ناکهریته بکمرنادیاری، چونکه بهرکار (خۆ) بۆ بکهر (ئهوه) دهگهریتهوه و ئاماژهکی له بکهر (ئهوه) وهردهگهریت، لهم حالهتهدا بکهر و بهرکار ئاماژه بۆ یهک کس دهکهن. له رسته (20، 21) جیناوی هاوبهوش بهشداریه له پیکهاتهی رستهدا کردوه، بۆیه ناتوانرئ بکهریته بکمرنادیاری چونکه بکهر و بهرکار بۆ یهک کس دهگهریتهوه.

دهکهریت بوتریت که بکمرنادیاری: ((دورستهیهک لهفۆرمدا نادیااری و له گۆکردندا دیاربییت، یان به پێچهوانهوه. ههرچهنده رستهکانی (دارهکه شکا) و (کهرهکه روخا) له فۆرمدا دیارن، بهلام جۆریکن له نادیااری تهواویش نیین)) (محهمهد مهحوی، 2020: 116). ئهوه نمونانهی ئاماژهمان پیکردو بۆچوونی ههر یهک لهم نووسهرانه بهلگهن که بیینمان کاریکی

تافی رابردوو بہ پی روکارمکانیش دہنہ چوار جور (نزیک، ہر دوام، تہواو، دور) و ہر نم چوار جورانش ہم بہ شیوہی نری ہم نری و ہرمانگرتوہ:

3-1-1-1-1-1 تافی رابردوو نیزیک:

نم رستہ بکمر دیارانہی خواروہ دہیانکہینہ رستہی بکمر نادیار:

24. نم کوترہکانی دزی.

25. نم فہر شہکانی راخت.

26. نم خانگہکانی چاکر کرد.

لہ رستہکانی (23، 24، 25) بکمری راستہقینہی (نہو) و مرفیمی ریکہوتنی (ی) کہ ہاوبہشن، لادہدرین، ہرکاری رستہکانی (کوترہکان، فہر شہکان، خانگہکان) سہر موہ دمچنہ شوینی بکمرہکان، کاری رستہکانی بکمر دیار بؤکاری بکمر نادیار دہگورن (دزریا، راختریا، چاکر دریا) و مرفیمی ریکہوتنی (ن) کہ بؤ بکمرہ ریزمانیہکان دہگرت، دمچیتہ دوا کی کاری رستہ بکمر نادیار ہکان:

۲۲- کوترہکان دزریان.

۲۳- فہر شہکان راختریان.

۲۴- خانگہکان چاکر دریا. (۳)

مرفیمی رانہردوو (دہ) + رہگی کار (دز) + مرفیمی نادیار (ر) + مرفیمی تافی رانہردوو نادیار (ن).

۵- کاری رستہی بکمر دیار ہر ریژہ و تاف و روکار و شیوہی نری و نری ہہیت، ہمان تاییہتمندی ریزمانی بہ ریگای مرفیمی تاییہت کاری رستہی بکمر نادیار و ہر دہگرت.

بؤ دیار کردنی چونہتی دروست کردنی پیکہاتہی رستہی بکمر نادیار و پیرہو کردنی نم ہنگوانہی سہر موہ ہر سی جوری لہ رووی پیکہاتہوہ بہ کار ہینراون، کاری بنہرتی (دزین) و دارژاوی (راختن) و لیکدراوی (چاکر دزین) و مکو نمونہ بؤ رستہکانی بکمر نادیار و ہرمانگرتوہ و نم سی کارانہ بہ پی ریژہ و تاف و روکار ہکان و شیوہی نری و نری دہیخہینہ ہر تیشک و یاساکانی پیکہاتہی رستہی بکمر نادیار لہ شیوہ زار ہدا رووندہکینہوہ (۲).

۳-۱-۱-۱-۱-۱ ریژہی راگہیاندن:

نم ریژمیہ دابہشی دوو تاف دہیت:

3-1-1-1-3 تافی رابردوو:

		کاری بنہرت	
نری	کاری بنہرت	بکمر (کوترہکان) + قہدی کار (دز) + مرفیمی نادیار (ر) + مرفیمی تافی رابردوو نادیار (یا) + مرفیمی ریکہوتنی (ن).	نمونہ
	کاری دارژاو	بکمر (فہر شہکان) + پی (را) + قہدی. ک. (خست) + م. نا (ر) + م. تا. را. نا (یا) + م. ریکک (ن)	نمونہ
	کاری لیکدراو	بکمر (خانگہکان) + ہشی I (چاک) + قہدی. ک. (کرد) + م. نا (ر) + م. تا. را. نا (یا) + م. ریکک (ن)	نمونہ
	کاری بنہرت	بکمر (کوترہکان) + م. نہ. نہ. (قہدی. ک. (دز) + م. تا. را. نا (یا)	نمونہ
نری	کاری دارژاو	بکمر (فہر شہکان) + پی (را) + م. نہ. نہ. (قہدی. ک. (خست) + م. نا (ر) + م. تا. را. نا (یا) + م. ریکک (ن)	نمونہ
	کاری لیکدراو	بکمر (خانگہکان) + ہشی I (چاک) + م. نہ. نہ. (قہدی. ک. (کرد) + م. تا. را. نا (یا) + م. ریکک (ن)	نمونہ
	کاری بنہرت	بکمر (کوترہکان) + قہدی کار (دز) + مرفیمی نادیار (ر) + مرفیمی تافی رابردوو نادیار (یا) + مرفیمی ریکہوتنی (ن).	نمونہ
	کاری دارژاو	بکمر (فہر شہکان) + پی (را) + قہدی. ک. (خست) + م. نا (ر) + م. تا. را. نا (یا) + م. ریکک (ن)	نمونہ
		کاری بنہرت	نمونہ
		کاری لیکدراو	نمونہ
		کاری بنہرت	نمونہ
		کاری دارژاو	نمونہ

خستہی ژمارہ (1):

ج- نگہر کار کہ لہ رووی پیکہاتہوہ بنہرت بیت، مرفیمی نری (نہ) لہ سہرمتای کار کہوہ دہر دہکویت، بہ لام نگہر کار کہ دارژاو، لہ دوا پیٹشگری کار کہ دہر دہکویت، نگہر کار کہ لیکدراو بیت دہکویتہ دوا ہشی یہکمی کار کہ.

3-1-1-1-3 تافی رابردوو تہواو:

لہ خستہی ژمارہ (۱) نم تاییہتمندی سینتاکسی لہ پیکہاتہی رستہی بکمر نادیار بہ دیدہکرت (۵):

آ- بہ شیوہی گشتی نگہر کاری رستہی بکمر دیار بکرتہ بکمر نادیار پیویستمان بہ قہدی کارہ. و مرفیمی بکمر نادیار (ر) لہ دوا قہدی کار دہر دہکویت.

ب- مرفیمی رابردوو نادیار (یا) لہ دوا مرفیمی نادیار دیت، بؤ یہکیان بہ مرفیمی رابردوو کار و نری بہ مرفیمی رابردوو نادیار ناونراہ.

		کاری بنہرت	
نری	کاری بنہرت	بکمر (کوترہکان) + قہدی. ک. (دز) + م. تا. را. نا (یا) + م. تا. را. نا (یا) + م. ریکک (ن)	نمونہ
	کاری دارژاو	بکمر (خانگہکان) + ہشی I (چاک) + م. نہ. نہ. (قہدی. ک. (کرد) + م. تا. را. نا (یا) + م. ریکک (ن)	نمونہ

کاری دارژاو	بکمر (فہر شہکان) + پین (را) + قعدی.ک (خست) + م.نا(ر) + م.تا.را.نا(یا) + م.را.تسو.را.گ(گ) + م.ریک(ن)	نمونه	نمونه
کاری لیکدراو	بکمر (خانگہکان) + ہشی 1 (چاک) + قعدی.ک (کرد) + م.نا(ر) + م.تا.را.نا(یا) + م.را.تسو.را.گ(گ) + م.ریک(ن)		
کاری بنہرت	بکمر (کوثر مکان) + م.نہ(نہ) + قعدی.ک (دز) + م.نا(ر) + م.تا.را.نا(یا) + م.را.تسو.را.گ(گ) + م.ریک(ن)	نمونه	نمونه
کاری دارژاو	بکمر (فہر شہکان) + پین (را) + م.نہ(نہ) + قعدی.ک (خست) + م.نا(ر) + م.تا.را.نا(یا) + م.را.تسو.را.گ(گ) + م.ریک(ن)		
کاری لیکدراو	بکمر (خانگہکان) + ہشی 1 (چاک) + م.نہ(نہ) + قعدی.ک (کرد) + م.نا(ر) + م.تا.را.نا(یا) + م.را.تسو.را.گ(گ) + م.ریک(ن)	نمونه	نمونه
کاری بنہرت	بکمر (کوثر مکان) + م.نہ(نہ) + قعدی.ک (دز) + م.نا(ر) + م.تا.را.نا(یا) + م.را.تسو.را.گ(گ) + م.ریک(ن)		

خستہی ژمارہ (2)

۱- نمونہ کاری رستہی بکمر دیار رابردوی تہوای بیت، مؤرفیمی روکاری تہوای (گ...ہ) دکہوینتہ کوٹایی کاری بکمر نہیاروہ کارمکہ لہ رووی پیکہاتنہوہ چ بنہرت یان دارژاو یان لیکدراو بیت.

۲- مؤرفیمی ریکہوتنیش(ن) دکہوینتہ نیوان ہر دوو پارچہی نم مؤرفیمہ (دزریاگنہ)، بہ لام پارچہی دوہمی مؤرفیمی تہوای (ہ) بو سوکردن لادراوہ.

3-1-1-1-3- تافی رابردوی بہردہوام:

کاری بنہرت	بکمر (کوثر مکان) + م.را.بسر.را.گ(دہ) + قعدی.ک (دز) + م.نا(ر) + م.تا.را.نا(یا) + م.ریک(ن)	نمونه	نمونه
کاری دارژاو	بکمر (فہر شہکان) + پین (را) + م.را.بسر.را.گ(دہ) + قعدی.ک (خست) + م.نا(ر) + م.تا.را.نا(یا) + م.ریک(ن)		
کاری لیکدراو	بکمر (خانگہکان) + ہشی 1 (چاک) + م.را.بسر.را.گ(دہ) + م.بوش(ر) + م.تا.را.نا(د) + م.نا(ر) + م.تا.را.نا(یا) + م.ریک(ن)	نمونه	نمونه
کاری بنہرت	بکمر (کوثر مکان) + م.نہ(نہ) + م.را.بسر.را.گ(دہ) + قعدی.ک (دز) + م.نا(ر) + م.تا.را.نا(یا) + م.ریک(ن)		
کاری دارژاو	بکمر (فہر شہکان) + پین (را) + م.نہ(نہ) + م.را.بسر.را.گ(دہ) + قعدی.ک (خست) + م.نا(ر) + م.تا.را.نا(یا) + م.ریک(ن)	نمونه	نمونه
کاری لیکدراو	بکمر (خانگہکان) + ہشی 1 (چاک) + م.نہ(نہ) + م.را.بسر.را.گ(دہ) + قعدی.ک (کرد) + م.نا(ر) + م.تا.را.نا(یا) + م.ریک(ن)		

خستہی ژمارہ (3)

۱- نمونہ کاری رستہی بکمر دیار رابردوی تہوای بیت، مؤرفیمی روکاری تہوای (گ...ہ) دکہوینتہ کوٹایی کاری بکمر نہیاروہ کارمکہ لہ رووی پیکہاتنہوہ چ بنہرت یان دارژاو یان لیکدراو بیت.

۲- نمونہ کاری رستہی بکمر دیار رابردوی تہوای بیت، مؤرفیمی روکاری تہوای (گ...ہ) دکہوینتہ کوٹایی کاری بکمر نہیاروہ کارمکہ لہ رووی پیکہاتنہوہ چ بنہرت یان دارژاو یان لیکدراو بیت.

3-1-1-1-4- تافی رابردوی دوور:

کاری بنہرت	بکمر (کوثر مکان) + قعدی.ک (دز) + م.نا(ر) + م.تا.را.نا(یا) + م.را.دو.را.گ(بی) + م.ریک(ن)	نمونه	نمونه
کاری لیکدراو	بکمر (کوثر مکان) + قعدی.ک (دز) + م.نا(ر) + م.تا.را.نا(یا) + م.را.دو.را.گ(بی) + م.ریک(ن)		

نمونه	کاری دارژاو	بکمر (فهرشمان) + پی (را) + قعدی (ک خست) + م (نا) + م (تا) + ا (نا) + م (را) + دوو (راگ (بی) + م (ریکک (ن)
	نمونه	فهرشمان راخستر یابین. (نمو فهرش هاتبوونه رانیخستن).
نمونه	کاری لیکدراو	بکمر (خانگهکان) + بهشی 1 (چاک) + قعدی (ک (کرد) + م (نا) + م (تا) + ا (نا) + م (را) + دوو (راگ (بی) + م (ریکک (ن)
	نمونه	خانگهکان چاکردریابین. (نمو خانی هاتبوونه چیکرن).
نمونه	کاری بنهرت	بکمر (کوتر مکان) + م (نه) + ره (ک (دز) + م (نا) + م (تا) + ا (نا) + م (را) + دوو (راگ (بی) + م (ریکک (ن)
	نمونه	کوتر مکان نمدزریابین (نمو کوتر نه هاتبوونه دزین).
نمونه	کاری دارژاو	بکمر (فهرشمان) + پی (را) + م (نه) + م (تا) + ا (نا) + م (را) + دوو (راگ (بی) + م (ریکک (ن)
	نمونه	فهرشمان رانهخستر یابین. (نمو فهرش نه هاتبوونه رانیخستن).
نمونه	کاری لیکدراو	بکمر (خانگهکان) + بهشی 1 (چاک) + م (نه) + قعدی (ک (کرد) + م (نا) + م (تا) + ا (نا) + م (را) + دوو (راگ (بی) + م (ریکک (ن)
	نمونه	خانگهکان چاکنهکردریابین. (نمو خانی نه هاتبوونه چیکرن).

خشتهی ژماره (4):

نهمگه کاری رستهی بکمدیار رابردوی دور بیت،
 مؤرفیمی رووکاری دوری (بی) دهکویته کوتایی کاری
 بکمر نادیاروه، کهواته له دواي مؤرفیمی تافی رابردوی
 نهدیاری دیت، کارمه له رووی پیکهاتنهوه چ بنهرت یان
 دارژاو یان لیکدراو بیت.

2.1.1.3. تافی رانهبردو:
 1- تافی رانهبردوی نیزیکی به هر دوو شیوهی ئهری و
 نهرییهوه:

نمونه	کاری بنهرت	بکمر (کوتر مکان) + م (رانه راگ (ده) + ره (ک (دز) + م (نا) + م (تا) + ا (نا) + م (ریکک (ن)
	نمونه	کوتر مکان دمدزین. (نمو کوتر دهینه دزین).
نمونه	کاری دارژاو	بکمر (فهرشمان) + پی (را) + م (رانه راگ (ده) + ره (ک (خه) + م (نا) + م (تا) + ا (نا) + م (ریکک (ن)
	نمونه	فهرشمان رادهخرین. (نمو فهرش دهینه رانیخستن).
نمونه	کاری لیکدراو	بکمر (خانگهکان) + بهشی 1 (چاک) + م (رانه راگ (ده) + ره (ک (هه) + م (نا) + م (تا) + ا (نا) + م (ریکک (ن)
	نمونه	خانگهکان چاکدهکرین. (نمو خانی دهینه چیکرن).
نمونه	کاری بنهرت	بکمر (کوتر مکان) + م (نه (نا) + ره (ک (دز) + م (نا) + م (تا) + ا (نا) + م (ریکک (ن)
	نمونه	کوتر مکان نادرین. (نمو کوتر ناهینه دزین).
نمونه	کاری دارژاو	بکمر (فهرشمان) + پی (را) + م (نه (نا) + ره (ک (خه) + م (نا) + م (تا) + ا (نا) + م (ریکک (ن)
	نمونه	فهرشمان رانهخرین. (نمو فهرش ناهینه رانیخستن).
نمونه	کاری لیکدراو	بکمر (خانگهکان) + بهشی 1 (چاک) + م (نه (نا) + ره (ک (هه) + م (نا) + م (تا) + ا (نا) + م (ریکک (ن)
	نمونه	خانگهکان چاکناکرین. (نمو خانی ناهینه چیکرن).

خشتهی ژماره (5):

لهم خشتهی سهروه بومان دهردهکویته:
 1- پیکهاتهی رستهی بکمر نادیار لهم تافهدا و هکو رابردو نییه،
 که دوو جوور پیکهاته هه بیت.
 2- هر وهکو تافی رابردو جیگه له مؤرفیمی تافی
 رانهبردوی راگیانندن (ده) که له پیشموهه رهگی کار دیت و
 مؤرفیمی تافی رانهبردوی نادیار (ئ) له دواي رهگی کاری
 رستهی بکمر نادیار دیت.
 3- له حالتهی نهریکردندا مؤرفیمی نهری رانهبردوی
 راگیانندن (نا) له شوینی مؤرفیمی تافی رانهبردوی
 راگیانندن (ده) دهردهکویته.

2-1-3- ریژهی دانانی:
 نهم ریژهیه دابهشی دوو تاف دهییت :

1-2-1-3- تافی رابردو:
 تافی رابردو به پیی رووکار مکانیش دهینه سئ جوور (نیزیکی،
 تهواو، دور) و هر نهم سئ جوور انهش ههم به شیوهی ئهری
 و نهریمان و هرگرتوه.

1-1-2-1-3- تافی رابردوی نیزیکی:

نمونه	کاری بنهرت	بکمر (کوتر مکان) + م (را، نیزی دان (ب... ایه) + قعدی (ک (دز) + م (نا) + م (تا) + ا (نا) + م (ریکک (ن)
	نمونه	کوتر مکان بدزریانایه. (نمو کوتر هاتبانه دزین).

کاری دارژاو	بکمر (فهر شهکان) + پی (را) + م، را، نیز، دان (ب...ایه) + قعدی، ک (خست) + م، نا (ر) + م، تا، را، نا (یا) + م، ری، کک (ن)
نمونه	فهر شهکان را بخستر یانایه. (ئمو فهرش هاتبانه رانیخستن).
کاری لیکدراو	بکمر (خانگهکا) + بهشی 1 (چاک) + م، را، نیز، دان (ب...ایه) + قعدی، ک (کرد) + م، نا (ر) + م، تا، را، نا (یا) + م، ری، کک (ن)
نمونه	خانگهکان چاککردریانایه. (ئمو خانی هاتبانه چیکرن).
کاری بنهرت	بکمر (کوترهکان) + م، نه (نه) + م، را، نیز، دان (ب...ایه) + قعدی، ک (دز) + م، نا (ر) + م، تا، را، نا (یا) + م، ری، کک (ن)
نمونه	کوترهکان نهدزریانایه. (ئمو کوتر نه هاتبانه دزین).
کاری دارژاو	بکمر (فهر شهکان) + پی (را) + م، نه (نه) + م، را، نیز، دان (ب...ایه) + قعدی، ک (خست) + م، نا (ر) + م، تا، را، نا (یا) + م، ری، کک (ن)
نمونه	فهر شهکان رانه خستر یانایه. (ئمو فهرش نه هاتبانه رانیخستن).
کاری لیکدراو	بکمر (خانگهکان) + بهشی 1 (چاک) + م، نه (نه) + م، را، نیز، دان (ب...ایه) + قعدی، ک (کرد) + م، نا (ر) + م، تا، را، نا (یا) + م، ری، کک (ن)
نمونه	خانگهکان چاکنهکردریانایه. (ئمو خانی نه هاتبانه چیکرن).

خشتهی ژماره (6)

پیکهاتهی بکمر نادبیری رابردووی دانانی همر و مکو رابردووی راگه یاندن دوو جور پیکهاته ههیه، ئهوهی که نیزیکی دانانی له نیزیکی راگه یاندن جودادهکات:

1- ئهوهیه که له ریزه ی دانایدا مؤرفیمی رابردووی نزییک (ب...ایه) به، که پارچهیهک له پیش قعدی کار دیت، ئهگمر کارمه بنهرت بیت، بهلام ئهگمر دارژاو یان لیکدراو بیت دهکوئته دوای بهشی یهکهم، پارچهکی تر له کوئایی کاری بکمر نادبیار دهر دهکوئیت.

2- ئهگمر کارمه نهرئ بکریت، مؤرفیمی نهرئ (نه) له شوئنی پارچهی بهکهمی مؤرفیمی رابردووی نزییکی دانانی (ب) دیت، بهلام پارچهی دووم (ایه) هیچ گورینی بهسهر دا نایعت.

3-1-2-1-2-1-2- تافی رابردووی تهواو:

کاری بنهرت	بکمر (کوترهکان) + قعدی، ک (دز) + م، نا (ر) + م، تا، را، نا (یا) + م، را، تهو، دان (بیت) + م، ری، کک (ن)
نمونه	کوترهکان دزریابینن. (ئمو کوتر هاتبانه دزین).
کاری دارژاو	بکمر (فهر شهکان) + پی (را) + قعدی، ک (خست) + م، نا (ر) + م، تا، را، نا (یا) + م، را، تهو، دان (بیت) + م، ری، کک (ن)
نمونه	فهر شهکان را خستر یابینن. (ئمو فهرش هاتبانه رانیخستن)
کاری لیکدراو	بکمر (خانگهکان) + بهشی 1 (چاک) + قعدی، ک (کرد) + م، نا (ر) + م، تا، را، نا (یا) + م، را، تهو، دان (بیت) + م، ری، کک (ن)
نمونه	خانگهکان چاککردریابینن. (ئمو خانی هاتبانه چیکرن).
کاری بنهرت	بکمر (کوترهکان) + م، نه (نه) + قعدی، ک (دز) + م، نا (ر) + م، تا، را، نا (یا) + م، را، تهو، دان (بیت) + م، ری، کک (ن)
نمونه	کوترهکان نهدزریابینن. (ئمو کوتر نه هاتبانه دزین).
کاری دارژاو	بکمر (فهر شهکان) + پی (را) + م، نه (نه) + قعدی، ک (خست) + م، نا (ر) + م، تا، را، نا (یا) + م، را، تهو، دان (بیت) + م، ری، کک (ن)
نمونه	فهر شهکان رانه خستر یابینن. (ئمو فهرش نه هاتبانه رانیخستن).
کاری لیکدراو	بکمر (خانگهکان) + بهشی 1 (چاک) + م، نه (نه) + قعدی، ک (کرد) + م، نا (ر) + م، تا، را، نا (یا) + م، را، تهو، دان (بیت) + م، ری، کک (ن)
نمونه	خانگهکان چاکنهکردریابینن. (ئمو خانی نه هاتبانه چیکرن).

خشتهی ژماره (7)

لهم پیکهاته دا مؤرفیمی رووکاری تهواوی له ریزه ی دانانیدا (بیت) دهکوئته دوای مؤرفیمی تافی رابردووی نادبیار (یا) ئهگمر کارمه (بنهرت، دارژاو، لیکدراو) بیت.

3-1-2-1-2-1-2- رابردووی دور:

یاسای بنهرت	بکمر (کوترهکان) + م، را، نیز، دان (ب...ایه) + قعدی، ک (دز) + م، نا (ر) + م، تا، را، نا (یا) + م، را، دور (بی) + م، ری، کک (ن)
نمونه	کوترهکان بدزریابیانایه ² (ئمو کوتر هاتبانه دزین)
کاری بنهرت	بکمر (فهر شهکان) + پی (را) + م، را، نیز، دان (ب...ایه) + قعدی، ک (خست) + م، نا (ر) + م، تا، را، نا (یا) + م، را، دور (بی) + م، ری، کک (ن)
نمونه	فهر شهکان را بخستر یابیانایه. (ئمو فهرش هاتبانه رانیخستن).
کاری دارژاو	بکمر (خانگهکمه) + بهشی 1 (چاک) + م، را، نیز، دان (ب...ایه) + قعدی، ک (کرد) + م، نا (ر) + م، تا، را، نا (یا) + م، را، دور (بی) + م، ری، کک (ن)

نمونه	خانگهكان چاكبر در يابيانايه. (ئەو خانى هاتبانه چيكرن).
نمونه	بكمس (كۆترهكان) + م. نه(نه) + م. را. نيز. دان(ب...ايه) + قەدى. ك(دز) + م. نا(ر) + م. تا. را. نا(يا) + م. را. دوو(بي) + م. ريكيك(ن)
رسته	كۆترهكان نەدزريابيانايه. (ئەو كۆتر نەهاتبانه دزين).
كارى بنهرت	بكمس (فەر شهكان) + پي(را) + م. نه(نه) + م. را. نيز. دان(ب...ايه) + قەدى. ك(خست) + م. نا(ر) + م. تا. را. نا(يا) + م. را. دوو(بي) + م. ريكيك(ن)
نمونه	فەر شهكان رانهخستريابيانايه. (ئەو فەر ش نەهاتبانه رائيخستن).
كارى دارزاو	بكمس (خانگهكان) + بهشى I (چاك) + م. نه(نه) + م. را. نيز. دان(ب...ايه) + قەدى. ك(كرد) + م. نا(ر) + م. تا. را. نا(يا) + م. را. دوو(بي) + م. ريكيك(ن)
نمونه	خانگهكان چاكهكر در يابيانايه. (ئەو خانى نەهاتبانه چيكر).

خشتهى ژماره(8)

دەئانين بلين، كه پيگهاتهى رستهى بكمس ناديارى رابردووى دوورى دانانى هەر وەكو رابردووى نيزيكي دانانيه، بهلام مؤرفيمي رووكارى دوورى(بي) له دواى مؤرفيمي تافى رابردووى ناديارى ديت.

3-2-2-1-2-تافى رانهبردو:

پيگهاتهى رستهى بكمس ناديارى دانانى	نهرى	كارى بنهرت	بكمس (كۆترهكان) + م. رانه. دان(ب) + م. ره. ك(دز) + م. نا(ر) + م. تا. رانه. نا(ئ) + م. ريكيك(ن)
		نمونه	كۆترهكان بديزين. (ئەو كۆتر بهينه دزين).
		كارى دارزاو	بكمس (فەر شهكان) + پي(را) + م. رانه. دان(ب) + م. ره. ك(خه) + م. نا(ر) + م. تا. رانه. نا(ئ) + م. ريكيك(ن)
		نمونه	فەر شهكان رابخزين. (ئەو فەر ش بهينه رائيخستن).
		كارى ليكدراو	بكمس (خانگهكان) + بهشى I (چاك) + م. رانه. دان(ب) + م. ره. ك(كه) + م. نا(ر) + م. تا. رانه. نا(ئ) + م. ريكيك(ن)
	نهرى	نمونه	خانگهكان چاكبرزين. (ئەو خانى بهينه چيكرن).
		كارى بنهرت	بكمس (خانگهكان) + م. نه(نه) + م. ره. ك(دز) + م. نا(ر) + م. تا. رانه. نا(ئ) + م. ريكيك(ن)
		نمونه	كۆترهكان نەدزريزين. (ئەو كۆتر نەهينه دزين).
		كارى دارزاو	بكمس (فەر شهكان) + پي(را) + م. نه(نه) + م. ره. ك(خه) + م. نا(ر) + م. تا. رانه. نا(ئ) + م. ريكيك(ن)
		نمونه	فەر شهكان رانهخزين. (ئەو فەر ش نەهينه رائيخستن).
كارى ليكدراو	بكمس (خانگهكان) + بهشى I (چاك) + م. نه(نه) + م. ره. ك(كه) + م. نا(ر) + م. تا. رانه. نا(ئ) + م. ريكيك(ن)		
نمونه	خانگهكان چاكهكرزين. (ئەو خانى نەهينه چيكرن).		

خشتهى ژماره(9)

ئەم پيگهاتهيه وەكو رانهبردووى راگهياندن تەنها ئيك جۆرى ههيه، بهلام ئەوهى له رانهبردووى دانانى له راگهياندن جودادهكات:

- 1- مؤرفيمي رانهبردووى دانانى(ب) له پيش رهگى كار ديت.
- 2- مؤرفيمي نهريزدن (نه) يه، نهك (نا)يه، كاتيک دهرکەويت مؤرفيمي رانهبردووى دانانى لادهريت.

3-2- پيگهاتهى رستهى بكمس ناديار به شيوهى سينتاكسى:

ئەو رستانهى بەم شيوهيه دورستەكرين، بەوه له ئەو رستانهى كه به شيوهى بكمس ناديارى مؤرفولوژى جيادهكرين، كه هيج مؤرفيميكي مؤرفولوژى تايهت به ناديارى بۆ ئەم پيگهاتهيه بهكارنايهت، بەلكو به شيوهى سينتاكسى ئەم رستانه بەرهمدههينزين، بۆيه ليزه دا نامازه به ههنگاوهكانى ژماره(1،2)، ناكهين، چونكى له پيگهاتهى هەر دوو شيوهى بكمس ناديار(مؤرفولوژى، سينتاكسى) دا هاوبهشن. كار و ناديارى كه له پيگهاتهى رستهى بكمس ناديار به شيوهى سينتاكسى دروست دهبيت، بەم شيوهيه:

- 1- ئەگەر كارى رستهى بكمس ناديار رابردو ببيت، كارى(هات) دهبيتە كارى رستهى بكمس ناديار و ئەگەر كارى رستهى

بكمس ناديار رانهبردوويت، كارى(تبيت) دهبيتە كارى رستهى بكمس ناديار و ئەم كارە بهپي ريزه و تاف و رووكار و شيوهى نهرى و نهرى گهر دانهكرت، ههروهه لهگهل بكمس ناديار لهگهل بكمس ناديار لهگهل ژماره و كەس ريكدەكهويت(سەلوا فەرىق سالح، 2006: 48).

2- نامرازى پهيوهندي(ه) له دواى كارى رستهى بكمس ناديار ديت.

3- كارى رستهى بكمس ناديار دهبيتە چاوگ و لهگهل نامرازى پهيوهندي ناديارى سينتاكسى دورستەكەن.

هەر وەكو بكمس ناديارى مؤرفولوژى سى كارى بنهرت(دزين) و دارزاو(رائخستن) و ليكدراو(چاككردن) وەكو نمونه له رستهكانى بكمس ناديار به پي ريزه و تاف و رووكارەكان و شيوهى نهرى و نهرى بهكارمانهيناوه و ياساكانى پيگهاتهى رستهى بكمس ناديارى سينتاكسى لەم شيوهزاره دا رووندهكهينهوه:

3-2-1- ريزهى راگهياندن:

ئەم ريزهيه دابهشى دوو تاف دهبيت :

3-2-1-1-1-تافی رابردوو:

تافی رابردوو چوار جۆری رووکاری (نیزیک، بمردهوام، تهواو، دوور) ههیه و ههر ئهم چوار جۆرانهم ههم به شیوهی ئهری و نهڕیمان و مرگرتوو:

3-2-1-1-1-رابردوو نیزیك:

نیکیهاتی رستهی بکهردیاری رابردوو نیزیك ر اگیاندن	نهری	کاری بنهرت	بکهرد (کوئرمکان) + ک. ر. بکهرد (هات) + م. ریکک (ن) + بکهرد (نا. نا. په. ه) + چاوگ (دزین)
		نموونه	کوئرمکان هاتنه دزین. (ئهو کوئرم هاتنه دزین).
		کاری دارژاو	بکهرد (فهر شهکان) + ک. ر. بکهرد (هات) + م. ریکک (ن) + بکهرد (نا. نا. په. ه) + چاوگ (راخستن)
		نموونه	فهر شهکان هاتنه راختستن. (ئهو فهرش هاتنه رانیخستن).
	نهری	کاری لیکدراو	بکهرد (خانگهکان) + ک. ر. بکهرد (هات) + م. ریکک (ن) + بکهرد (نا. نا. په. ه) + چاوگ (چاککردن)
		نموونه	خانگهکان هاتنه چاککردن. (ئهو خانی هاتنه چیکرن).
		کاری بنهرت	بکهرد (کوئرمکان) + م. نه. نه. (ه) + ک. ر. بکهرد (هات) + م. ریکک (ن) + بکهرد (نا. نا. په. ه) + چاوگ (دزین)
		نموونه	کوئرمکان نه هاتنه دزین. (ئهو کوئرم نه هاتنه دزین).
نهری	کاری دارژاو	بکهرد (فهر شهکان) + م. نه. نه. (ه) + ک. ر. بکهرد (هات) + م. ریکک (ن) + بکهرد (نا. نا. په. ه) + چاوگ (راخستن)	
	نموونه	فهر شهکان نه هاتنه راختستن. (ئهو فهرش نه هاتنه رانیخستن).	
	کاری لیکدراو	بکهرد (خانگهکان) + م. نه. نه. (ه) + ک. ر. بکهرد (هات) + م. ریکک (ن) + بکهرد (نا. نا. په. ه) + چاوگ (چاککردن)	
	نموونه	خانگهکان نه هاتنه چاککردن. (ئهو خانی نه هاتنه چیکرن).	

خشتهی ژماره (10)

کاتیك کاری رستهی بکهردیاری رابردوو نیزیکی ر اگیاندن دهکریته بکهردیاری⁽⁸⁾:
 3- له حالتهی نهڕیدا مۆرفیمی نهری (نه) و مردهگریت و دهچپته سهرماتی کارمهکه (بنهرت، دارژاو، لیکدراو).

3-2-1-1-2-رابردوو تهواو:

1- کاری (هات) دهبیته کاری رستهی بکهردیاری.
 2- گری پیشناوی که نهکی نهدیاری سینتاکسی دهبینیت، دهچپته دواي کاری (هات).

نیکیهاتی رستهی بکهردیاری رابردوو تهواو ر اگیاندن	نهری	کاری بنهرت	بکهرد (کوئرمکان) + ک. ر. بکهرد (هات) + م. ر. ا. تهو. ر. اگ (گ) + م. ریکک (ن) + بکهرد (نا. نا. په. ه) + چاوگ (دزین)
		نموونه	کوئرمکان هاتنه دزین. (ئهو کوئرم هاتینه دزین).
		کاری دارژاو	بکهرد (فهر شهکان) + ک. ر. بکهرد (هات) + م. ر. ا. تهو. ر. اگ (گ) + م. ریکک (ن) + بکهرد (نا. نا. په. ه) + چاوگ (راخستن)
		نموونه	فهر شهکان هاتنه راختستن. (ئهو فهرش هاتینه رانیخستن).
	نهری	کاری لیکدراو	بکهرد (خانگهکان) + ک. ر. بکهرد (هات) + م. ر. ا. تهو. ر. اگ (گ) + م. ریکک (ن) + بکهرد (نا. نا. په. ه) + چاوگ (چاککردن)
		نموونه	خانگهکان هاتنه چاککردن. (ئهو خانی هاتینه چیکرن).
		کاری بنهرت	بکهرد (کوئرمکان) + م. نه. نه. (ه) + ک. ر. بکهرد (هات) + م. ر. ا. تهو. ر. اگ (گ) + م. ریکک (ن) + بکهرد (نا. نا. په. ه) + چاوگ (دزین)
		نموونه	کوئرمکان نه هاتنه دزین. (ئهو کوئرم نه هاتینه دزین).
نهری	کاری دارژاو	بکهرد (فهر شهکان) + م. نه. نه. (ه) + ک. ر. بکهرد (هات) + م. ر. ا. تهو. ر. اگ (گ) + م. ریکک (ن) + بکهرد (نا. نا. په. ه) + چاوگ (راخستن)	
	نموونه	فهر شهکان نه هاتنه راختستن. (ئهو فهرش نه هاتینه رانیخستن).	
	کاری لیکدراو	بکهرد (خانگهکان) + م. نه. نه. (ه) + ک. ر. بکهرد (هات) + م. ر. ا. تهو. ر. اگ (گ) + م. ریکک (ن) + بکهرد (نا. نا. په. ه) + چاوگ (چاککردن)	
	نموونه	خانگهکان نه هاتنه چاککردن. (ئهو خانی نه هاتینه چیکرن).	

خشتهی ژماره (11)

لهم پیکهاتهی رستهی بکهردیاری:

1 - مۆرفیمی تهواوی له ریزهی ر اگیاندن (گ...ه) دهکهوینته دواي مۆرفیمی تافی رابردوو (ت) کاری رستهی بکهردیاری 2- مۆرفیمی ریکهوتنیش دهکهوینته نیوان ههر دوو پارچهی ئهم مۆرفیمه.

3-1-1-2-3-برابردوی بهردهوام:

نمونه	کاری بنهرت	بکمر (کوتر مکان) +م.را.بیر.راگ(ده) +ک.بر.یک.نا.(هات) +م.ریکک(ن) +بک.نا.(نا.په(ه) +چاواگ(دزین)	
		نمونه	کوتر مکان دههاتنه دزین. (ئو کوتر دههاتنه دزین).
		کاری دارژاو	بکمر (فهر شهکان) +م.را.بیر.راگ(ده) +ک.بر.یک.نا.(هات) +م.ریکک(ن) +بک.نا.(نا.په(ه) +چاواگ(راخستن)
		نمونه	فهر شهکان دههاتنه راخستن. (ئو فهرش دههاتنه راخیستن).
نمونه	کاری لیکدراو	بکمر (خانگهکان) +م.را.بیر.راگ(ده) +ک.بر.یک.نا.(هات) +م.ریکک(ن) +بک.نا.(نا.په(ه) +چاواگ(چاککردن)	
		نمونه	خانگهکان دههاتنه چاککردن. (ئو خانی دههاتنه چیکردن).
		کاری بنهرت	بکمر (کوتر مکان) +م.نه(نه) +م.را.بیر.راگ(ده) +ک.بر.یک.نا.(هات) +م.ریکک(ن) +بک.نا.(نا.په(ه) +چاواگ(دزین)
		نمونه	کوتر مکان ندههاتنه دزین. (ئو کوتر ندههاتنه دزین).
نمونه	کاری دارژاو	بکمر (فهر شهکان) +م.نه(نه) +م.را.بیر.راگ(ده) +ک.بر.یک.نا.(هات) +م.ریکک(ن) +بک.نا.(نا.په(ه) +چاواگ(راخستن)	
		نمونه	فهر شهکان ندههاتنه راخستن. (ئو فهرش ندههاتنه راخیستن).
		کاری لیکدراو	بکمر (خانگهکان) +م.نه(نه) +م.را.بیر.راگ(ده) +ک.بر.یک.نا.(هات) +م.ریکک(ن) +بک.نا.(نا.په(ه) +چاواگ(چاککردن)
		نمونه	خانگهکان ندههاتنه چاککردن. (ئو خانی ندههاتنه چیکردن).

خشتهی ژماره (12)

له خشته و یاساکانی سهروه بۆمان دهر دهکهوئیت:

- 1- مؤرفیمی برابردوی بهردهوامی راگیانندن (ده) دهکهوئیته سهرهتای کاری رستهی بکمر نادیار (هات).
- 2- کاتییک کاری بکمر نادیار دهکرئیته سهره شئوهی نهروئ مؤرفیمی نهروئ (نه) پئیش مؤرفیمی بهردهوامی دهر دهکهوئیت.

3-1-1-2-4-برابردوی دور:

نمونه	کاری بنهرت	بکمر (کوتر مکان) +ک.بر.یک.نا.(هات) +م.را.دوو.راگ.(بی) +م.ریکک(ن) +بک.نا.(نا.په(ه) +چاواگ(دزین)	
		نمونه	کوتر مکان هاتبینه دزین. (ئو کوتر هاتبوونه دزین).
		کاری دارژاو	بکمر (فهر شهکان) +ک.بر.یک.نا.(هات) +م.را.دوو.راگ.(بی) +م.ریکک(ن) +بک.نا.(نا.په(ه) +چاواگ(راخستن)
		نمونه	فهر شهکان هاتبینه راخستن. (ئو فهرش هاتبوونه راخیستن).
نمونه	کاری لیکدراو	بکمر (خانگهکان) +ک.بر.یک.نا.(هات) +م.را.دوو.راگ.(بی) +م.ریکک(ن) +بک.نا.(نا.په(ه) +چاواگ(چاککردن)	
		نمونه	خانگهکان هاتبینه چاککردن. (ئو خانی هاتبوونه چیکردن).
		کاری بنهرت	بکمر (کوتر مکان) +م.نه(نه) +ک.بر.یک.نا.(هات) +م.را.دوو.راگ.(بی) +م.ریکک(ن) +بک.نا.(نا.په(ه) +چاواگ(دزین)
		نمونه	کوتر مکان نههاتبینه دزین. (ئو کوتر نههاتبوونه دزین).
نمونه	کاری دارژاو	بکمر (فهر شهکان) +م.نه(نه) +ک.بر.یک.نا.(هات) +م.را.دوو.راگ.(بی) +م.ریکک(ن) +بک.نا.(نا.په(ه) +چاواگ(راخستن)	
		نمونه	فهر شهکان نههاتبینه راخستن. (ئو فهرش نههاتبوونه راخیستن).
		کاری لیکدراو	بکمر (خانگهکان) +م.نه(نه) +ک.بر.یک.نا.(هات) +م.را.دوو.راگ.(بی) +م.ریکک(ن) +بک.نا.(نا.په(ه) +چاواگ(چاککردن)
		نمونه	خانگهکان نههاتبینه چاککردن. (ئو خانی نههاتبوونه چیکردن).

خشتهی ژماره (13)

کاتییک رووکاری دوری له پیکهاتهی رستهی بکمر نادیار ههئیت، بۆ دروستکردنی پیکهاتهی بکمر نادیار مؤرفیمی برابردوی دوری راگیانندن (بی) ههر و مکو مؤرفیمی تهوای دهکهوئیته کوتایی کاری رستهی بکمر نادیار (هات).

3-1-2-2- تافی رانهردوو:

نمونه	کاری بنهرت	بکمر (کوتر مکان) +م.رانه.راگ(ت) +ره.ک(هئ) +م.ریکک(ن) +بک.نا.(نا.په(ه) +چاواگ(دزین)	
		نمونه	کوتر مکان تینه(ه) دزین. (ئو کوتر دهئته دزین).
		کاری دارژاو	بکمر (فهر شهکان) +م.رانه.راگ(ت) +ره.ک(هئ) +م.ریکک(ن) +بک.نا.(نا.په(ه) +چاواگ(راخستن)
		نمونه	فهر شهکان تینه راخستن. (ئو فهرش دهئته راخیستن).

کاری لیکدراو	بکمر (خانگہکان) + م.ر.انہ.راگ(ت) + ر.ہ.ک(ہی) + بک.نا(نا.پہ(ہ) + چاوغ(چاککردن)	نہری
نمونہ	خانگہکان تینہ چاککردن. (نمو خانی دھینہ چیکرن).	
کاری بنہرت	بکمر (کوٹر مکان) + م.نہ(نا) + ر.ہ.ک(ہی) + م.ریکک(ن) + بک.نا(نا.پہ(ہ) + چاوغ(دزین)	
نمونہ	کوٹر مکان نابینہ دزین. (نمو کوٹر ناہینہ دزین).	
کاری دارژاو	بکمر (فہر شہکان) + م.نہ(نا) + ر.ہ.ک(ہی) + م.ریکک(ن) + بک.نا(نا.پہ(ہ) + چاوغ(راخستن)	
نمونہ	فہر شہکان نابینہ راخستن. (نمو فہر ش ناہینہ رائیخستن).	
کاری لیکدراو	بکمر (خانگہکان) + م.نہ(نا) + ر.ہ.ک(ہی) + م.ریکک(ن) + بک.نا(نا.پہ(ہ) + چاوغ(چاککردن)	نہری
نمونہ	خانگہکان نابینہ چاککردن. (نمو خانی ناہینہ چیکرن).	

خستہی ژمارہ (14)

- ۱- مؤرفیمی رانہبردووی راگہیاندن(ت) لہ پیشموہی رہگی کاری(ہات) دیت.
 2- مؤرفیما نہریکردن(نا) لہ شوینی مؤرفیمی رانہبردووی راگہیاندن دہر دہکویت.
 3-2-2-2- ریژہی دانانی:
 3-2-2-3- تافی رابردوو:
 3-1-2-2-3- رابردووی نیزیکی:

کاری بنہرت	بکمر (کوٹر مکان) + م.را.نیز.دان(ب...ایہ) + ک.ر.بک.نا(ہات) + م.ریکک(ن) + بک.نا(نا.پہ(ہ) + چاوغ(دزین)	نہری
نمونہ	کوٹر مکان بہانتایہ ^{۱۰} (دزین). (نمو کوٹر ہاتبانہ دزین).	
کاری دارژاو	بکمر (فہر شہکان) + م.را.نیز.دان(ب...ایہ) + ک.ر.بک.نا(ہات) + م.ریکک(ن) + بک.نا(نا.پہ(ہ) + چاوغ(راخستن)	
نمونہ	فہر شہکان بہانتایہ راخستن. (نمو فہر ش ہاتبانہ رائیخستن).	
کاری لیکدراو	بکمر (خانگہکان) + م.را.نیز.دان(ب...ایہ) + ک.ر.بک.نا(ہات) + م.ریکک(ن) + بک.نا(نا.پہ(ہ) + چاوغ(چاککردن)	نہری
نمونہ	خانگہکان بہانتایہ چاککردن. (نمو خانی ہاتبانہ چیکرن).	
کاری بنہرت	بکمر (کوٹر مکان) + م.نہ(نہ) + م.را.نیز.دان(ب...ایہ) + ک.ر.بک.نا(ہات) + بک.نا(نا.پہ(ہ) + چاوغ(دزین)	
نمونہ	کوٹر مکان نہہاتبانہ دزین. (نمو کوٹر نہہاتبانہ دزین).	
کاری دارژاو	بکمر (فہر شہکان) + م.نہ(نہ) + م.را.نیز.دان(ب...ایہ) + ک.ر.بک.نا(ہات) + م.ریکک(ن) + بک.نا(نا.پہ(ہ) + چاوغ(راخستن)	نہری
نمونہ	فہر شہکان نہہاتبانہ راخستن. (نمو فہر ش نہہاتبانہ رائیخستن).	
کاری لیکدراو	بکمر (خانگہکان) + م.نہ(نہ) + م.را.نیز.دان(ب...ایہ) + ک.ر.بک.نا(ہات) + م.ریکک(ن) + بک.نا(نا.پہ(ہ) + چاوغ(چاککردن)	
نمونہ	خانگہکان نہہاتبانہ چاککردن. (نمو خانی نہہاتبانہ چیکرن).	

خستہی ژمارہ (15)

- ۱- مؤرفیمی رابردووی نیزیکی دانانی یہکمہ پارچہ(ب) لہ پیشموہی رہگی کاری رستہی بکمر نادیار(ہات) دیت و پارچہی دوہم(ایہ) لہ دواؤ مؤرفیمی تافی رابردوو دہر دہکویت.
 ۲- مؤرفیمی نہری (نہ) لہ سہرہتای کاری (ہات) دیت، شوینی پارچہی یہکمہی مؤرفیمی رابردووی نیزیکی دانانی (ب) دہگریت.
 3-2-2-2-3- رابردووی تہواو:

کاری بنہرت	بکمر (کوٹر مکان) + ک.ر.بک.نا(ہات) + م.را.تہو.دان(بیت) + م.ریکک(ن) + بک.نا(نا.پہ(ہ) + چاوغ(دزین)	نہری
نمونہ	کوٹر مکان ہاتبینتہ دزین. (نمو کوٹر ہاتبینتہ دزین).	
کاری دارژاو	بکمر (فہر شہکان) + ک.ر.بک.نا(ہات) + م.را.تہو.دان(بیت) + م.ریکک(ن) + بک.نا(نا.پہ(ہ) + چاوغ(راخستن)	
نمونہ	فہر شہکان ہاتبینتہ راخستن. (نمو فہر ش ہاتبینتہ رائیخستن).	
کاری لیکدراو	بکمر (خانگہکان) + ک.ر.بک.نا(ہات) + م.را.تہو.دان(بیت) + م.ریکک(ن) + بک.نا(نا.پہ(ہ) + چاوغ(چاککردن)	نہری
نمونہ	خانگہکان ہاتبینتہ چاککردن. (نمو خانی ہاتبینتہ چیکرن).	
کاری بنہرت	بکمر (کوٹر مکان) + م.نہ(نہ) + ک.ر.بک.نا(ہات) + م.را.تہو.دان(بیت) + م.ریکک(ن) + بک.نا(نا.پہ(ہ) + چاوغ(دزین)	
نمونہ	کوٹر مکان (دزین) چاوغ(دزین)	

نمونه	کۆتر مکان نههاتیینه دزین. (ئموکۆتر نههاتیینه دزین).
کاری دارژاو	بکمر (فهرشیکان) + م. نه (نه) + ک. ب. یک. نا. (هات) + م. ر. ا. تمو. دان. بیئت) + م. ر. یکک (ن) + بک. نا. (نا. په. ه) + چاواگ (راخستن)
نمونه	فهرشیکان نههاتیینه راخستن. (ئمو فهرش نههاتیینه راخیستن).
کاری لیکدراو	بکمر (خانگهکان) + م. نه (نه) + ک. ب. یک. نا. (هات) + م. ر. ا. تمو. دان. بیئت) + م. ر. یکک (ن) + بک. نا. (نا. په. ه) + چاواگ (چاککردن)
نمونه	خانگهکان نههاتیینه چاککردن. (ئمو خانی نههاتیینه چیکرن).

خشتهی ژماره (16)

بۆ دروستکردنی پیکهاتهی بکمر نادیار ئهگمر مۆرفیمی پروکاری تهواوی دانانی (بیئت) له رستهی بکمر دیاردا ههییته، ئهم مۆرفیمه دهکۆیته دواى مۆرفیمی تافی رابردووی کاری رستهی بکمر نادیار (هات).

3-2-2-1-3- رابردووی دوور:

کاری بنهرت	بکمر (کۆتر مکان) + م. ن. د. (ب...یه) ک. ب. یک. نا. (هات) + م. ر. ا. دوو. ر. ا. گ. بی) + م. ر. یکک (ن) + بک. نا. (نا. پ. ه) + چاواگ (دزین)	نهری	پیکهاتهی رستهی بکمر نادیارى رابردووی دورى دانانى
نمونه	کۆتر مکان بهاتیینایه دزین. (هاتیانه دزین).		
کاری دارژاو	بکمر (فهرشیکان) + م. ن. د. (ب...یه) ک. ب. یک. نا. (هات) + م. ر. ا. دوو. ر. ا. گ. بی) + م. ر. یکک (ن) + بک. نا. (نا. په. ه) + چاواگ (راخستن)		
نمونه	فهرشیکان بهاتیینایه راخستن. (ئمو فهرش هاتیانه راخیستن).		
کاری لیکدراو	بکمر (خانگهکان) + م. ن. د. (ب...یه) ک. ب. یک. نا. (هات) + م. ر. ا. دوو. ر. ا. گ. بی) + م. ر. یکک (ن) + بک. نا. (نا. پ. ه) + چاواگ (چاککردن)		
نمونه	خانگهکان بهاتیینایه چاککردن. (ئمو خانی هاتیانه چیکرن).		
کاری بنهرت	بکمر (کۆتر مکان) + م. نه (نه) + م. ن. د. (ب...یه) ک. ب. یک. نا. (هات) + م. ر. ا. دوو. ر. ا. گ. بی) + م. ر. یکک (ن) + بک. نا. (نا. په. ه) + چاواگ (دزین)	نهری	
نمونه	کۆتر مکان نههاتیینایه دزین. (ئموکۆتر نههاتیانه دزین).		
کاری دارژاو	بکمر (فهرشیکان) + م. نه (نه) + م. ن. د. (ب...یه) ک. ب. یک. نا. (هات) + م. ر. ا. دوو. ر. ا. گ. بی) + م. ر. یکک (ن) + بک. نا. (نا. په. ه) + چاواگ (راخستن)		
نمونه	فهرشیکان نههاتیینایه راخستن. (ئمو فهرش نههاتیانه راخیستن).		
کاری لیکدراو	بکمر (خانگهکان) + م. نه (نه) + م. ن. د. (ب...یه) ک. ب. یک. نا. (هات) + م. ر. ا. دوو. ر. ا. گ. بی) + م. ر. یکک (ن) + بک. نا. (نا. په. ه) + چاواگ (چاککردن)		
نمونه	خانگهکان نههاتیینایه چاککردن. (ئمو خانییه نههاتیانه چیکرن).		

خشتهی ژماره (17)

لهم خشته و یاساکان بۆمان دهرکهوت، که له پیکهاتهی رستهی بکمر نادیارى ریشهی دانانی تافی رابردووی نیزیک لهگهل مۆرفیمی دورى (بی)، که ئهم مۆرفیمه له دواى مۆرفیمی تافی رابردووی کاری رسته بکمر نادیار دیت.

3-2-2-2- رانهبردووی دانانی:

کاری بنهرت	بکمر (کۆتر مکان) + م. ر. انه. دان. (ب) + ر. ه. ک. (هئ) + م. ر. یکک (ن) + بک. نا. (نا. په. ه) + چاواگ (دزین)	نهری	پیکهاتهی رستهی بکمر نادیارى رانهبردووی رانگهپاندن
نمونه	کۆتر هکان بیینه دزین. (ئموکۆتر بهینه دزین).		
کاری دارژاو	بکمر (فهرشیکان) + م. ر. انه. دان. (ب) + ر. ه. ک. (هئ) + م. ر. یکک (ن) + بک. نا. (نا. په. ه) + چاواگ (راخستن)		
نمونه	فهرشیکان بیینه راخستن. (ئمو فهرش بهینه راخیستن).		
کاری لیکدراو	بکمر (خانگهکان) + م. ر. انه. دان. (ب) + ر. ه. ک. (هئ) + م. ر. یکک (ن) + بک. نا. (نا. په. ه) + چاواگ (چاککردن)		
نمونه	خانگهکان بیینه چاککردن. (ئمو خانی بهینه چیکرن).		
کاری بنهرت	بکمر (کۆتر مکان) + م. نه (ن) + ر. ه. ک. (هئ) + م. ر. یکک (ن) + بک. نا. (نا. په. ه) + چاواگ (دزین)	نهری	
نمونه	کۆتر هکان نینه دزین. (ئموکۆتر نههینه دزین).		
کاری دارژاو	بکمر (فهرشیکان) + م. نه (ن) + ر. ه. ک. (هئ) + م. ر. یکک (ن) + بک. نا. (نا. په. ه) + چاواگ (راخستن)		
نمونه	فهرشیکان نینه راخستن. (ئمو فهرش نههینه راخیستن).		
کاری لیکدراو	بکمر (خانگهکان) + م. نه (ن) + ر. ه. ک. (هئ) + م. ر. یکک (ن) + بک. نا. (نا. په. ه) + چاواگ (چاککردن)		
نمونه	خانگهکان نینه چاککردن. (ئمو خانی نههینه چیکرن).		

خشتهی ژماره (18)

ب- به بۆچوونی ئیبه // که دوای مۆرفیمی رووکاری دووری و له پیش مۆرفیمی ریکموتن دهر کموتوه، مۆرفیمی بۆشه.
- کۆترهکان بذریابیانیه.
8- ئهه تاییه مهنديه سینتاکسییهکانی تاییهت به خشتهی ژماره (10) بۆ کاری رستهی بکهر نادیار رابردوی ریژهی راگیانندن و دانانی هم خال، بۆیه له دوای خشتهکانی تر نامازه بیناکریت، خالی ژماره (2) له رانهبرووش هاویهشه.
9- له بنهر مندا رمگی کاری (هات) دبینه (هئ):
آبهلام زۆریه جارانی له شیوهی ئهئری تهنه /ن/ دمینیته و ههرهها مۆرفیمی رانهبردو (ده) بۆ (ت) گۆراوه.
ب- له شیوهی نهریدا هندهک جارانی به (ی) دهگۆریت، بۆیه (ناهیته، ناینه، ناینه) بهکار دیت.
10- فونیمی (ه) پارچهی کۆتایی مۆرفیمی ریژهی دانانی له رابردوی نیزیکی و دوور لادهریت و نامزازی پهیههندی (ه) شۆینی دهگۆریت، چونکه دوو فونیمی (ه) پیکهوه ناین.

6- سهراچاوه

1- به زمانی کوردی:

1. ابوبکر عمر قادر، (2016)، نادیار زمانی کوردی به پنی زمانهوانی بهرانبهری، گۆفاری زانکۆی سلیمانی، بهشی (B)، زانسته مرفقیهتیهکان، ژماره (58)، تشرینی یهکهمی 2018، ب 11-26،
2. خالد یوسف صلاح الدین، شۆینی کار: زانکۆی زاخو، شۆین: قهزای زاخو، میژووی چاپیکهوتن 23/1/2023، شۆین: قهزای زاخو.
3. رشید محمود، (2022)، شۆینی کار: یهکهمی سهپهر شتباری نامادهی ناکرئ، میژووی چاپیکهوتن 31/12/2022، شۆین: ناحیهی کلهکچی.
4. سانیا جبار عبوزمید، (2019)، کارتی کرنا پیکهاتا گریهتا بهرکاری لسه دروستکرنا رسته بکهر نادیار، گۆفارا زانستین مرفقیهتی یا زانکۆیا زاخو، بهر پهیههتا: 7، ژماره: 3، ب 274-282.
5. سلیمان نیسماعیل، عبیدولهه هاب خالد موسا (2016)، کارین لیکدایین بکهر نهیار د زمانی کوردی و فارسیدا، گۆفارا زانستین مرفقیهتی یا زانکۆیا زاخو، پهیههتا (4)، ژماره: 2، ب 205-228، نیلول، 2016.
6. سلیمان نیسماعیل رهجهب، (2015)، بهر اوردکرنا کارئ بکهر نهیار د ناقیهرا زمانی کوردی و فارسیدا، ناما دکتورایی، کولیزا زانستین مرفقیهتی. زانکۆیا دهۆک.
7. سلوا فهریق صالح، (2006)، کاری دارنیزراو له نیوان کوردی (دیالیکتی زووروو) و فارسیدا، دهزگههی سپهریز، دهۆک.
8. عبیدوالواحد موشیر دزهبی، (2013)، رستهسازی رۆنانکاری و گۆیزانهوه، بی دهزگهه، ههولیر،
9. فهردیون عبیدول بهرزنجی، (2008)، نادیار، بهریوهیهتی چاپ و بلاوکر نهوهی سلیمانی، سلیمانی.
10. محمدهی محهوی، (2020)، باری بکهر نادیار، بی دهزگهه، سلیمانی.
11. نهریمان عبیدوللا خوشناو، (2016)، بکهر نادیار لیکۆلینهیهکی بهرانبهریه له نیوان زمانی کوردی و زمانی عمرهیهتا، چاپی دووم، بلاوکرانهوانی ناوندی ناویر، ههولیر.
12. وریا عومهر نهمین، (2015)، له قۆزبنهکانی ریژهی کوردی، بلاوکرانهوانی نهکادیمیای کوردی، ههولیر.
13. ئههرهحمانی حاجی مارف، (2000)، ریژهی کوردی، بهرگی یهکهم (وشهسازی)، بهشی پینجهم (کردار)، دهزگای سهردم، سلیمانی.

2- به زمانی عهرههی:

14. أبو البقاء عبدالله بن الحسين بن عبدالله العکبری، اللباب في علل البناء والإعراب، تحقیق: عبدالإله النبهان، دار الفكر - دمشق، ط 1995م. ج 1.
15. حاتم محمد محمد مصطفی، (2020)، المعاني الاصطلاحية في المعاجم اللغوية، الحدود النحوية في محکم ابن سیده نمودجا، قسم الدراسات الانسانية كلية التربية، جامعة الإمام عبدالرحمن بن فيصل، الدمام، المملكة العربية السعودية، المجلة العلمية لجامعة

1- مۆرفیمی رانهبردوی دانانیدا (ب) دهکهوتنه سهرهتاى رهگی کاری رستهی بکهر نادیار.
2- کاتیک بکهر نادیار دهکریته سهه شیوهی نهرئ مۆرفیمی (ن) و مردهگۆریت و له شۆینی مۆرفیمی رانهبردوی دانانی دهر دهکهوتنه.

4- نهناجم

دوای ئهوهی ئهه لیکۆلینهوه مان تهواوکرد، گهیشینه نام نهناجمانهی خوارهه:
1- بکهر نادیار له شیوهزاری کلهکچیدا به دوو ریگه بهر ههدهدیت، پهکیان به ریگای مۆرفۆلۆجی و ئهویتر به ریگای سینتاکسییه.
2- به شیوهیهکی گشتی پیکهاتهی بکهر نادیار مۆرفۆلۆجی به ریگای مۆرفیمی نادیار (ر) و بکهر نادیار سینتاکسیه به ریگای گریهیهکی پینشاوی (پینشاو) و گۆرینی کاری رستهی بکهر دیار بۆ چاوهگ) دروست دهکریت.
3- له پیکهاتهی بکهر نادیار مۆرفۆلۆجیدا نهگهر کاری رسته رابردو بیت، بکهر نادیار له قهدی کار و مردهگۆرین، مۆرفیمی نادیار له دوای قهدی کار دهر دهکهوتنه، نهگهر کار رانهبردو بیت، به یهک یاسا کاری رستهی بکهر نادیار دادر نیت.
4- نهگهر مۆرفیمی رابردوی کاری رستهی بکهر دیار بیت، مۆرفیمی تافی رابردوی نادیار (یا) له دوای مۆرفیمی نادیار دیت، بۆیه پهکیان به مۆرفیمی تافی رابردوی کار و ئهویتر به مۆرفیمی تافی رابردوی نادیار ناوئراوه، ههروهها له گهل کاری رانهبردو مۆرفیمی تافی رانهبردوی کار (ده) و مۆرفیمی تافی رانهبردوی نادیار دهر دهکهوتنه.
5- له پیکهاتهی بکهر نادیار سینتاکسی کاری رستهی بکهر نادیار به پنی تافهکان دبینه (هات، تیت)، پاشان ئهه گریهیه پینشاویه دیت، که نادیار دهر دهکهوتنه.

5- پهراویز

- 1- لهه لیکۆلینهیدا مههست له بهرکار، تهنه بهرکارئ راستهوخویه، که ئهیش رۆل له دروستکردنی پیکهاتهی رستهی بکهر نادیار دهگۆریت.
 - 2- له بهرانبهر ههه رستهیهکی شیوهزاری کلهکچی رستهیهک به شیوهزاری کرمانجی سهروه له نیو دوو کهوانه دانراوه
 - 3- رسته بکهر نادیارهکانی (24، 23، 22) بۆ ههموو پیکهاتهی رسته بکهر نادیارهکان به پنی ریژه و تاف و رووکار و شیوهی ئهئری و نهرئ له خشتهکانی نهه بهندهدا به کارهتزاره.
 - 4- شایهنی نامازه پیکردنه ههههیک جار بۆ سووکر نهوه لهکاتی ناخاوتندا فونیمی /ک/ له وشه (چاک)، ههروهها ههه دوو فونیمی /د/ و /ر/ له کاری (کرد) دهکر تینریت، بۆیه دهوتریت (چاکر دیا، چاکریا).
5- نهگهر کاری رستهی بکهر دیار تافی رابردو بیت، بۆ دروستکردنی پیکهاتهی بکهر نادیار به ریگای مۆرفۆلۆجی خالهکانی (أ، ب) که له دوای خشتهی (1) دا نامازه پیکران، به تاییهت خالی (أ) له ههموو باندا هاویهشه، بۆیه بۆ دووبار نهههوانیان له دوای خشتهکانی تر دا نامازه پیناکریت.
 - 6- نهگهر بکهری ریژهی نهه رستهیه بکهینه (تاک) دبینه (کۆترهکه)، بهواتایهکی تر مۆرفیمی ریکموتن دبینه سفر، بهشیوهی (5) دهر دهکهوتنه، له دوای مۆرفیمی تافی رابردوی نادیار مۆرفیمی رووکاری (گ...ه) دهر دهکهوتنه و پارچهی دوومهی ئهه رووکاره لاندریت، رستهکانی تریه بهههه مان شیوه:
- کۆترهکه دزریگه ه.
- 7- آ- له بهر ئهوهی رابردوی دووری دانانی له شیوهزاری بادینیدا نییه، بۆیه لههوه کهوانه دا رابردوی نیزیکی راگیانندن دانراوه.

19. محمد بن عبدالله بن العباس ابن الوراق، (1999)، علل النحو، تحقيق: محمود جاسم محمد الدرويش، مكتبة الرشيد - الرياض، السعودية، ط1.
- 3-يه زمانى نينگليزى:
20. Lester, Mark, Beason, Larry. ENGLISH GRAMMAR USA GE. New York, 2019, 26/12/2022, 3:20pm
21. (Nurenzia Yannuar,....(2014), Active and Passive Voice Construtions by Indonesian Student Writers, Theory and Practice in Language Studies, Vol, 4, No, 7, pp, 1400-1408, 26/12/2022, 6:55pm
- 7- ليستى زاراوهى كورتكراوهكون
- الملك فيصل، من ضمن قائمة البيانات العالمية سكوباس (Scopus)، المجلد (21)، العدد 2.
16. حسين احمد، حسين بوعباس، (2016)، أشباه العمدة في العربية، كلية الآداب، جامعة الكويت، قسم اللغة العربية، مجلة العلوم الإنسانية والاجتماعية - جامعة الأردن، من ضمن قائمة البيانات العالمية سكوباس (scopus)، المجلد 3، العدد 1، ص 439.
17. صلاح بن عبدالله بوجليح، (2019)، اختيارات محمد بن نصير الميداني النحوية، جمعا ودراسة، قسم النحو والصرف وفقه اللغة، كلية اللغة العربية، جامعة الإمام محمد بن سعود الإسلامية، الرياض، المملكة العربية السعودية، المجلة العلمية لجامعة الملك فيصل، من ضمن قائمة البيانات العالمية سكوباس (Scopus)، المجلد (20)، العدد 1.
18. عمر بن على المقوشى، (2022)، ما لم يسم فاعله فى العربيه، جامعه المنيا، كلية دار العلوم- مجله الدراسات العربيه، 7/9/2022، ص553-552، 2:26pm

زاراوه و هنيماكان	زاراوه كورتكراوه
رهنكى كار	ر.ه.ك
قهدى كار	قهدى.ك
پيشگر	پيش
مؤرفيمى تافى رابردوو	م.تا.را
رابردوى راگهيانندن	را.گه
دانانى	دان
بكر ناديار	ب.ك.نا
مؤرفيمى ريكيكهوتن	م.ريكيك
مؤرفيمى نهرئ	م.نه
رانهرردوو	ر.انه
مؤرفيمى ناديارى	م.نا
مؤرفيمى رابردوى نيزيك	م.نيز
مؤرفيمى رابردوى تهاو	م.تهو
مؤرفيمى رابردوى بهردوام	م.را.به
مؤرفيمى رابردوى دوور	م.را.دو
كارى رستهى بكر ناديار	ك.ر.ب.ك.نا
دارژاو	دار
لينكراو	لينك
نامرازى پهيوندى	نا.په
فونيم	//
نهر يزمانى بوون	*
مؤرفيمى سفر	س

تراكيب الجمل المبنية للمجهول في لهجة كلكجي

الملخص:

هذا البحث بعنوان (تركيب الجمل المبنية للمجهول في لهجة كلكجي) ، وقد تناول البحث أبرز القواعد النحوية التي تتعلق مبنى للمجهول في هذه اللهجة، وقد تضمن تلك القواعد المتبعة لبيان هذه التراكيب وشرح هذه القواعد. وتتجلى أهمية هذا البحث في أنه أول مرة يتم الإشارة إلى الخصائص التركيبية المتعلقة بالمبنى للمجهول في لهجة كلكجي، وقد أوضحنا هذا عن طريق الجداول المبسطة. كما تم الاعتماد على المنهج الوصفي التحليلي في كتابة هذا البحث، عن طريق البحث في أوجه المبنى للمجهول في كل من الجمل الماضية والحاضرة وتحليل هذه الصيغ المختلفة. ماهي الخصائص التركيبية المتعلقة بالمبنى للمجهول في لهجة كلكجي؟ وكم هي الطرق التي يتم بها الاستغناء عن الفاعل؟ وهل يتم تكوين الجمل التي يكون مبنيا للمجهول عن طريق النحو أم الصرف؟ أم بكليهما؟ وقد كتبت هذا البحث باللغة الكوردية وعلى طريقة لهجة كلكجي، حيث تم الاعتماد على تلك اللغة التي يستعملها أهل المنطقة للتواصل بينهم، وفي الختام عرضنا تلك النتائج التي توصل إليها البحث.

الكلمات المفتاحية: التراكيب المبنية للمجهول، خصائص المبنى للمجهول، المبنى للمجهول والصرف، المبنى للمجهول والنحو، لهجة كلكجي.

Structure of Passive Voice in Kalakche Sub-dialect

ABSTRACT:

This research entitled " Structure of Passive Voice in Kalakche Sub-dialect " in which the syntactic formation of the passive voice of this area. is generally covered and chosen the formation rules and syntactic features are analyzed. The significance of this research lies in referring to passive voice of Kalakche sub- dialect for In this study, the descriptive analysis approach. is employed as well as the subject is explained and the formation of and Passive is covered. past Present. What are the syntactic features of agent in Kalakche sub-dialect? How forms does passive voice many this passive voice agent have in this sub-dialect of? Is this agent Formed Syntactically or morphologically? or either way? research is done on the Kurdish language Kalakche sub- dialect. The data is collected from the everyday language of the area. Finally, the conclusions of this research are shown.

Keywords: Structure of Passive Voice, Syntactic feature, morphological passive voice, Syntactical passive voice, Kalakche Sub-dialect.